

Kommentar. I Afghanistan kæmper vore soldater i en konflikt, hvis substans vi ikke forstår. Body count som succeskriterium er purilt-macho, en nedtælling til nederlag.

Søvngængerer

Af MICHAEL H. CLEMMESSEN

NR. 39, 29. september - 5. oktober 2006

Når EU overvejer og forbereder en større reform eller blot næste forhandlingsrunde om fiskekvoter, er det rutine, at *danske* embedsmænd og eksperter sætter sig grundigt ind i alle aspekter, alle problemområder. Da Danmark er et suverænt land, er det indlysende, at vi ikke kun kan stole på andre landes og internationale bureaukraters analyse og fremstilling. En realistisk, national helhedsforståelse giver muligheder for at påvirke projektet i en ønskelig retning. Den er forudsætningen for, at landet kan placere sig bedst muligt i de efterfølgende forhandlinger. Helhedsforståelse er også en forudsætning for, at man om nødvendigt – sammen med andre – kan standse projektet.

Desværre har denne metode så åbenbart ikke været anvendt på vejen til NATOs udvidede militære engagement i Afghanistan. Resultatet er, at vore soldater er i kamp i en konflikt, hvis substans så indlysende hverken er forstået af os selv eller hovedparten af de allierede, der som vi er som søvngængere på motorvejen.

Det eneste, som synes klart for alle – herunder for langt hovedparten af det danske politiske spektrum – er, at indsatsen i det fjerne land er af stor betydning for vor fremtid. Tilstedeværelsen er også en følge af, at NATO for fem år siden aktiverede Artikel V, »musketér-eden«, i solidaritet med USA. Derfor er alliancens fremtid også på spil.

Der er mange årsager til søvngængeriet. For det første den meget gradvise optrapning af vore militære engagementer i udlandet – fra det fredsbevarende seks måneders, normalt behagelige ophold på Cypren over den noget mere krævende humanitære og fredsskabende indsats på Balkan til stabiliseringsforsøget efter 2003-invasionen af Irak. Undervejs har vi gradvis bevæget os fra noget kendt til det lidt mere krævende, og vi havde altid lidt større venner at støtte os til: amerikanere, briter og franskmænd, der måtte forventes professionelt at vide, hvad de gjorde. Når det, som i Irak, viste sig, at de større venners situationsforståelse var langt fra præcis, sad vore soldater fast på den politiske solidaritets fluepapir.

I Afghanistan gik det i første omgang galt, da den amerikanske regering straks efter sejren over Taleban i sin ideologiske selvovervurdering mistede fokus og fortsatte mod Irak. Det betød, at der aldrig kunne stilles de sikkerhedsstyrker og den genopbygningshjælp til rådighed, som var så indlysende nødvendig.

USA fortsatte sin – utilstrækkelige – militære tilstedeværelse i den del af grænseområdet til Pakistan, som det ikke var lykkedes at pacificere, da fokus skiftede fra mullah Omar til Saddam Hussein. De allierede i NATO kunne som beskæftigelse af hovedkvarterer og enheder få lov til at stabilisere situationen i og omkring Kabul og senere udsende smågrupper af soldater til at beskytte den utilstrækkelige genopbygningsindsats i de mindst farlige provinser.

Under indsatsen i først Afghanistan, senere Irak nægtede de amerikanske militære styrker i fire år at forstå, hvad sagen drejede sig om, nemlig klassisk oprørsbekæmpelse. Alt, hvad de tidligere kolonimagter havde lært under tilbagetrækningen til hjemlandet i 1950-1970, og alt hvad USA for sent lærte i Vietnam, var blevet bevidst slettet fra Vestens militære styrkers erindring i 1980erne.

I 1991 viste USA mod Irak, hvor langt man var kommet i ren militær effektivitet i symmetrisk, konventionel kamp. Man overså bekvemt, hvor uegnede samme styrker snart viste sig at være under oprørsbekæmpelsen i Mogadishu, og under den sene indsats på Balkan sørgede man for at samle så massive styrker, at de krigstrætte serbere på forhånd gav op.

Da Rumsfeld blev forsvarsminister, pressede han først de amerikanske værn og siden de ukritiske NATO-allierede til at glemme enhver saglig modstand mod sine ideer til teknisk smart, centralstyret og smertefri krigsførelse. Militær indsats, altid grundigt computerafprøvet, men løsrevet fra politisk sammenhæng.

Presset af det nu Irak-trætte Pentagon måtte NATO-partnerne tøvende acceptere, at man måtte gøre mere i Afghanistan. Men man overtog de amerikanske blinde pletter i processen. Også NATO-planlægningen forudsatte åbenbart, at Pakistan var en effektiv allieret, så man kunne ignorere statens svaghed, den manglende grænsekontrol (på begge sider) og den store gruppe pakistanske Taleban-venner og -kloner. Man intensiverede en velmenende anti-opiums-kampagne, hvis kortsigtede og sikre virkning er at vende befolkningen mod regeringen.

NATO glemte i det store Afghanistan sine egne normer for troppeniveau fra lille Bosnien og lille Kosovo og optrådte endnu mere hovedløst, end man tidligere havde latterliggjort FN for at gøre.

Stabilisering, opbygning og oprørsbekæmpelse kræver så massive styrker, at man kan kontrollere landet ved ren tilstedeværelse, eventuelt kombineret med en minimal anvendelse af våben, altid præcist, kun mod aktive kombattanter. Aktuelle rapporter fra

NATOs operationer viser nu, at kun få militære, pressefolk og politikere har interesseret sig for vilkår og begrænsninger under oprørsbekæmpelse.

Tiltag af enhver art bør præges af, at alle involverede forstår, at det er en politisk kampagne med detalje-kontrolleret militær støtte. Kampagnen skal sikre, at regeringen af befolkningen ses gradvis at vinde, og at den er leverandør af den mindst dårlige fremtid. Det er ikke målet at dræbe flest mulige eventuelle oprørere. *Body count* som succeskriterium er purilt-macho og som i Vietnam i 1968 en nedtælling til nederlag.

Det er denne helhedsforståelse, der åbent og kritisk bør styre medlemslandenes dialog i NATO. Amerikanerne har ikke demonstreret relevant politisk-militær professionalisme i de sidste fire-fem år. De har brug for venners – også danske venners – velgennemtænkte hjælp til at vågne op, før det snart er for sent.

Michael Clemmesen er pensioneret brigadegeneral og militærhistoriker.